

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN DİL
GELİŞİMİYLE İLGİLİ KAZANIMLARIN TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMINDAKİ 1. SINIF KAZANIMLARINI DESTEKLEMESİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ¹**

Emine SİLDİR *

Müzeyyen SÜMER *

Özet:

Eğitimin uzun bir süreç olduğu düşünüldüğünde bu sürecin en iyi şekilde organize edilmesi gerektiği ve her bir basamağının da birbirini tamamlar nitelikte programlanmasının önemi anlaşılmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden döküman incelemesinin kullanıldığı bu araştırma Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan dil gelişimiyle ilgili kazanımların Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunda bulunan ilk okuma ve yazma öğretimiyle ilgili kazanımları destekleme durumunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2013 yılında yayınladığı okul öncesi eğitim programında bulunan dil gelişimiyle ilgili 12 kazanım ve 73 gösterge öğrenme alanları (sözlü iletişim alanı, okuma alanı ve yazma alanı) doğrultusunda temalara ayrılmıştır. Okul öncesi eğitimin bir üst basamağı olarak tanımlanabilecek ilkokullarda 2015 yılından beri kullanılmakta olan İlköğretimde Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda bulunan ilk okuma-yazma öğretimiyle ilgili 41 kazanım bu temalar alt başlığında analiz edilmiş ve dil gelişimiyle ilgili olarak okul öncesi eğitimin ilkokul birinci sınıf ilk okuma yazma becerilerini destekleme durumu ortaya konulmuştur. Sonuç olarak okul öncesi eğitim programının ilk okuma ve yazma öğrenme süreciyle ilgili olarak "Hazırlık" aşaması ile "Sesi "hissetme ve tanıma"

¹ Bu çalışma 11-14 Mayıs 2017 tarihleri arasında Ordu'da gerçekleştirilen IX. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

* Öğr. Gör., Amasya Ün. Sağlık Hizmetleri MYO, emine.sildir@amasya.edu.tr

* Öğr. Gör., Amasya Ün. Sağlık Hizmetleri MYO, muzeyyen.sumer@amasya.edu.tr

aşamalarını içerdiği ve bu sayede ilk okuma yazma becerilerinin gelişmesini desteklediği belirlenmiştir. Ayrıca “Sesi / harfi okuma ve yazma”, “Seslerden / harflerden heceler, kelimeler ve cümleler oluşturma” ve “Metin oluşturma” öğrenme süreci aşamalarının da ön koşulunu sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Program, dil gelişimi, Okul öncesi eğitim, İlköğretim, Kazanımlar

Investigation of the Attainment Related to Language Development Included in Preschool Curriculum in Terms of Supporting the Attainment Related to 1st Class Turkish Course Curriculum

Abstract:

When it is considered that education is a long process, it is understood that this process should be ideally organized and it is important to program each step to complement each other. This study, in which the document review from the qualitative research methods was used, was carried out to determine the state of acquisitions related to language development included in the Preschool Curriculum to support the acquisitions related to first reading and writing teaching included in the Turkish Course Curriculum and Guide. In accordance with this purpose, 12 acquisitions and 73 indicators related to language development included in the preschool curriculum issued by the Ministry of National Education in 2013 have been divided into themes in line with the learning fields (field of listening, field of speaking, field of reading and field of writing). 41 acquisitions related to first reading and writing teaching included in the Primary Education Turkish Course Curriculum and Guide which has been used since 2015 in primary schools that can be defined as a higher level of preschool education were analyzed; and regarding the language development, the state of preschool education to support primary school first grade first reading and writing skills was revealed. Consequently, it was determined that the preschool curriculum comprised the "Preparation" stage and "Feeling and recognizing the sound" stage concerning the first reading and writing learning process, and thus it supported the development of first reading and writing skills. In addition, it was concluded to provide the precondition of the stages of "Reading and writing

the sound/letter”, ”Forming syllables, words and sentences from sounds/letters” and ”Creating text” learning processes.

Keywords: Program, language development, Preschooleducation, Primaryeducation, Attainments.

Giriş

Eğitim, Akyüz (1997: 2) tarafından bireyin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümü olarak tanımlanmıştır. Örgün eğitim ise; okulda yapılan, planlı programlı ve düzenli eğitimidir (Tezcan, 1997: 3). Aşiloğlu (2007: 12) eğitimin bireyin kendi yaşantılarına dayalı bir süreç olduğu üzerinde durmuştur. Eğitim süreci değerlendirildiğinde, etkilerinin yavaş görüldüğü bununla birlikte insan hayatını birinci dereceden etkilediği ve sonuçlarının değiştirilmesinin güç olduğu söylenilebilir. Eğitimin insan hayatındaki etkileri düşünüldüğünde, bu sürecin en iyi şekilde organize edilmesinin gerekliliği ve her bir basamağının da birbirini tamamlar nitelikte programlanmasının önemi anlaşılmaktadır.

Eğitim kurumlarının işlevlerini yerine getirebilme durumları, ancak uygulamaları eğitim programlarının tüm boyutlarıyla ve tüm paydaşlarının katılımıyla değerlendirilmesi sonucunda belirlenebilir (Sağlam ve Yüksel, 2007: 176).

Gelişim, zaman içinde yapıda, düşüncede veya biyolojik ve çevresel etkilere bağlı olarak inan davranışlarındaki değişimler ve süreklilik olarak tanımlanır (San Bayhan ve Artan, 2012: 9). Dil gelişimi alanı ise; dilin iletişim amacıyla kullanılmasını, gramer yapısını ve doğru kullanımını edinme sürecini ifade eder. Okul öncesi dönemde çocuklar dili sosyal işlerini tamamlama ve başkalarını etkilemek amacıyla yönelik olarak kullanmaya başlarlar (Trawick-Swith, 2013: 264).

Günümüzde, ülkemiz örgün eğitim sistemine bakıldığında ilk basamağı oluşturan okul öncesi eğitim ve ilköğretim dikkati çekmektedir. Formal eğitim hayatına güçlü bir başlangıç yapmanın diğer eğitim kademeleri de olumlu yönde etkileyeceği

düşünüldüğünde, okul öncesi eğitim ve onun devamı olarak kabul edebileceğimiz ilköğretimin ve bu eğitim kademelerinde uygulanan eğitim programlarının birbiri üzerindeki etkisini irdelemenin önemi ortaya çıkmaktadır.

Okul öncesi eğitim, 36-66 ay arasındaki çocukların örgün eğitim kurumlarında (anaokulu, anasınıfı, uygulama sınıfı) Milli Eğitim Bakanlığının yayımlamış olduğu program dahilinde almış oldukları eğitimi ifade etmektedir. İlköğretim ise 6-12 yaş arasındaki çocukların ilk ve orta dereceli okullarda yine Milli Eğitim Bakanlığının yayımlamış olduğu program ve kılavuz çerçevesinde verilen eğitimini kapsamaktadır. İlkokul birinci sınıfın okul öncesi eğitimin bir sonraki basamağı olduğu söylenilebilir. Okul öncesi eğitimin amaçları da bunu destekler niteliktedir.

Okul öncesi eğitimin amaçları Okul Öncesi Eğitim Programında (OÖEP) yer aldığı şekli ile şöyledir:

“1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,

2. Onları ilkokula hazırlamak,

3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak,

4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.”

(<http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx/program2.aspx?islem=1vekno=202>).

Okul öncesi eğitimin amaçları arasında yer alan “ilkokula hazırlama” ifadesi irdelendiğinde okul öncesi eğitim programı ile ilkokul 1. sınıf programının birbirlerini desteklemesinin önemi ön plana çıkmaktadır.

Araştırmada okul öncesi eğitim programının ilkokul birinci sınıf ilk okuma yazma becerilerini destekleme durumunu inceleyebilmek adına iki programın karşılaştırılması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma dil gelişimi alanıyla sınırlandırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda OÖE programında yer alan dil gelişimiyle ilgili kazanımların İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (İTDÖP) bulunan ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili kazanımları desteklemesi açısından incelenmesi yapılmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 187). Araştırmada Milli Eğitim Bakanlığının yayımlanmış olduğu Okul Öncesi Eğitim Programı ile Türkçe Dersi Öğretim Programı incelenmiştir.

Çalışmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmaya Okul Öncesi Eğitim Programının dil gelişim alanı ile ilgili kazanım ve göstergeleri ile Türkçe Dersi Öğretim Programının 1. sınıf okuma-yazma öğretimi ile ilgili kazanımları dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2013 yılında yayımladığı OÖEP'de bulunan dil gelişimiyle ilgili 12 kazanım ve 73 gösterge öğrenme alanları doğrultusunda temalara ayrılmıştır. Bu öğrenme alanları sözlü iletişim alanı, okuma alanı ve yazma alanı şeklinde sıralanmaktadır. Sözlü iletişim alanı dinleme ve konuşma alanlarına; okuma alanı ise ilk okuma, anlama, akıcı okuma ve söz varlığı alanlarına ayrılmaktadır. Okul öncesi eğitimin bir üst basamağı olarak tanımlanabilecek ilkokullarda 2015 yılından beri kullanılmakta olan İTDÖP'de bulunan ilk okuma-yazma öğretimiyle ilgili 41 kazanım bu temalar alt başlığında analiz edilmiştir. Analiz sırasında öncelikle OÖEP'inde yer alan 12 kazanım ve 73 gösterge İTDÖP'de yer alan her bir alana göre temalara ayrılmıştır. Ardından İTDÖP'de yer alan her bir kazanımın OÖEP'de yer alan 12 kazanıma göre benzer veya birbirinin önkoşulu olma durumlarına göre dağılımları yapılmıştır. Her iki dağılım karşılaştırılmalı olarak incelenerek yorumlama yoluna gidilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular iki temel faktör bazında ele alınmıştır. Tablo 1’de OÖEP’de yer alan kazanım ve göstergelerin İTDÖP’deki alanlara göre dağılımları yer alırken; Tablo 2’de benzer nitelikli ve birbirinin ön koşulu olduğu düşünülen kazanımların eşleştirilmesi yer almaktadır.

Tablo 1: OÖEP’de yer alan kazanım ve göstergelerin İTDÖP’deki alanlara göre dağılımları

Kazanımlar	Göstergeler (OÖEP)	Alanlar (İTDÖP)
Sesleri ayırt eder.	Sesin geldiği yönü söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Sesin kaynağının ne olduğunu söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Sesin özelliğini söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Verilen sese benzer sesler çıkarır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
Sesini uygun kullanır.	Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konuşurken/şarkı söylerken sesinin tonunu ayarlar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konuşurken/şarkı söylerken sesinin hızını ayarlar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konuşurken/şarkı söylerken sesinin şiddetini ayarlar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
Söz dizimi kurlarına göre cümle kurar.	Düz cümle kurar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Olumsuz cümle kurar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Soru cümlesi kurar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Birleşik cümle kurar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümlelerinde öğelerini doğru kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)

Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır.	Cümle kurarken isim kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken fiil kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken sıfat kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken bağlaç kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken çoğul ifadeler kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken zarf kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken zamir kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken edat kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken isim durumlarını kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Cümle kurarken olumsuzluk yapılarını kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
Dili iletişim amacıyla kullanır.	Konuşma sırasında göz teması kurar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Jest ve mimikleri anlar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konulurken jest ve mimiklerini kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konuşmayı başlatır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konuşmayı sürdürür.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konuşmayı sonlandırır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konuşmalarında nezaket sözcüklerini kullanır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Sohbete katılır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Konuşmak için sırasını bekler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Duygu düşünce ve hayallerini söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)

Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.	Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Dinledikleri/izlediklerini başkalarına anlatır.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
Sözcük dağarcığını geliştirir.	Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarını uygun kullanır.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Cümle kurarken çoğul ifadeler kullanır.	Okuma alanı (Anlama+ Söz varlığı)
	Zıt anlamlı sözcükleri kullanır.	Okuma alanı (Anlama+Söz varlığı)
	Eş anlamlı sözcükleri kullanır.	Okuma alanı (Anlama+Söz varlığı)
	Eş sesli sözcükleri kullanır.	Okuma alanı (Anlama+Söz varlığı)
Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.	Sözel yönergeleri yerine getirir.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Dinledikleri/ izlediklerini açıklar.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.	Dinlediklerini/izlediklerini resim yoluyla sergiler	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Dinledikleri/izlediklerini müzik yoluyla sergiler.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Dinledikleri/izlediklerini drama yoluyla sergiler.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Dinledikleri/izlediklerini şiir yoluyla sergiler.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Dinledikleri/izlediklerini öykü yoluyla sergiler.	Okuma alanı (Akıcı okuma+ Anlama+Söz varlığı)
	Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Sözcüklerin sonunda yer alan sesleri söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)

Ses bilgisi farkındalığı gösterir.	Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Aynı sesle biten sözcükler üretir.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Şiir öykü ve tekerlemedeki uyağı söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
	Söylenen sözcükle uyaklı başka sözcük söyler.	Sözlü iletişim alanı (dinleme+konuşma)
Görsel materyalleri okur.	Görsel materyalleri inceler.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
	Görsel materyalleri açıklar.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
	Görsel materyallerle ilgili sorular sorar.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
	Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
	Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
Okuma farkındalığı gösterir.	Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
	Yetişkinden kendisine kitap okumasını ister.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
	Okumayı taklit eder.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
	Okumanın günlük yaşamdaki önemini açıklar.	Okuma alanı (Akıcı okuma+Anlama+Söz varlığı)
Yazı farkındalığı gösterir.	Çevresindeki yazıları gösterir.	Yazma alanı
	Gördüğü yazının ne ile ilgili olduğunu tahminen söyler.	Yazma alanı
	Yazılı materyallerde noktalama işaretlerini gösterir.	Yazma alanı
	Yazının yönünü gösterir.	Yazma alanı
	Duygu ve düşüncelerini bir yetiştikine yazdırır.	Yazma alanı
	Yazının günlük yaşamdaki önemini açıklar.	Yazma alanı

Not: Alanlar belirlenirken birincil derecede ilişkili olanlar seçilmiştir. Her bir kazanım irdelendiğinde aslında birden fazla alanla ilgili olduğu söylenilebilir.

Tablo 1 incelendiğinde, İTDÖP’de yer alan sözlü iletişim alanının (dinleme ve konuşma) OÖEP’de yer alan dil gelişimiyle ilgili kazanımlar tarafından diğer alanlara göre daha fazla karşılandığı dikkati çekmektedir. OÖEP’de yazma alanı dahilinde bulunan kazanımların azlığı göze çarpmakla birlikte, bu durumun okul öncesi eğitimin amaçları arasında yazma öğretiminin bulunmamasından kaynaklı olduğu söylenilebilir.

Genel olarak OÖEP’deki kazanımlar İTDÖP’deki alanlar çerçevesinde temalara ayrıldığında her alana ait kazanımların mevcut bulunduğu ancak bunların dağılımının homojen olmadığı anlaşılmaktadır. Ancak okul öncesi eğitim ve ilköğretimin amaçları çerçevesinde düşünüldüğünde bu dağılımın homojen olmasının da gerekli görülmediği söylenilebilir.

Tablo 2: Benzer nitelikli ve birbirinin ön koşulu olduğu düşünülen kazanımların eşleştirilmesi

OÖEP’de yer alan dil gelişimi kazanımları	İTDÖP’de yer alan benzer nitelikli kazanımlar	İTDÖP’de yer alan devam niteliğindeki kazanımlar
Sesleri ayırt eder.	Sesleri hisseder, tanıır ve ayırt eder.	Dinlediklerinde vurgulanan sesi tanıır, ayırt eder; seslerle harfleri, heceleri, sözcükleri ve görselleri eşleştirir. Harfleri tanıır ve doğru seslendirir.
Sesini uygun kullanır.		Kısa metinleri vurgu ve tonlamaya dikkat ederek okur. Okuduğu kelimeleri doğru telaffuz eder, yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat ederek okur. Vurgu ve tonlamalara dikkat ederek, işitilebilir bir ses tonuyla okur.
Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.		Anlamli ve kurallı cümleler yazar.

Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır.		
Dili iletişim amacıyla kullanır.	Düşüncelerini ve duygularını ifade eden, seviyesine uygun cümleler kurar. Akranlarıyla ve yetişkinlerle bir konuyu konuşur/tartışır. Konuşmacının sözlü olmayan (jest, mimik ve beden dili vb.) mesajlarını anlar.	Topluluk önünde konuşur.
Sözcük dağarcığını geliştirir.	Anlamını bilmediği sözcükleri öğrenir.	Bir metinde bilmediği kelimeleri belirler ve bu kelimelerin anlamlarını öğrenmek için soru sorar.
Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.	Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler. Dinledikleri ve izlediklerinde geçen yönergeleri takip eder ve uygular.	Tanıdığı kişileri, yerleri, bildiği olayları anlatır ve bunlarla ilgili düşünce ve duygularını ifade eder. Dinlediklerinde ve izlediklerinde gerçek ve hayal unsurlarını ayırt eder. Metinlerde anlatılanları oluş sırasına göre sıralar.
Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.	Düşüncelerini ve duygularını daha iyi ifade edebilmek için uygun yerlerde çizimler, resimler vb. görselleri kullanır. Dinlediği şiiri düz yazıdan ayırt eder. Kısa bir hikâyeyi, masalı, olayı ve durumu dramatize eder. Şiiri düz yazıdan ayırt eder.	Dinledikleri/izledikleri ile ilgili günlük hayattan örnekler verir. Okuduğu metnin ana hatları hakkında sorular sorar ve soruları cevaplar. Metni canlandırarak okur. Okuduğu metni ana hatlarıyla yeniden anlatır. Okuduğu metinlerdeki hikâyeye unsurlarını belirler. Yazdıklarını paylaşır.
Ses bilgisi farkındalığı gösterir.		
Görsel materyalleri okur.	Metinle birlikte sunulan görsel öğeleri anlamlandırır ve ilişkilendirir.	Düzeyine ve konuya uygun görsel okuma yapar.

Okuma farkındalığı gösterir.		Metni takip ederek dinler. Hece, kelime ve cümleleri akıcı bir şekilde okur. Düz metin ve şiirleri okur ve grup okumalarına aktif olarak katılır. Parmakla takip etmeden, uygun hızda okur.
Yazı farkındalığı gösterir.		Yazdıklarını kontrol ederek ifade, harf, noktalama gibi yanlışları varsa bunları belirler ve düzeltir. Büyük harf, nokta, soru işareti, kısa çizgi ve kesme işaretini uygun yerlerde kullanır. Bitişik eğik yazıyı kullanarak okunaklı hece ve kelimeler yazar. Yazma materyallerini uygun biçimde kullanarak çeşitli boyama/ çizgi çalışmaları yapar. Harfleri, rakamları ve matematiksel işaretleri tekniğine uygun yazar. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır. Dikte yoluyla, bakarak ve serbest yazma çalışmaları yapar.

Tablo 2 incelendiğinde genel olarak OÖEP’de yer alan dil gelişimi ile ilgili kazanımların İTDÖP’de yer alan kazanımlara ön koşul oluşturdukları, bazılarının ise benzer niteliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Kazanım bazlı bakıldığında OÖEP’de yer alan “Sesini uygun kullanır.”, “Söz dizim kurallarına göre cümle kurar.”, “Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır.”, “Ses bilgisi farkındalığı gösterir.”, “Okuma farkındalığı gösterir.” ve “Yazma farkındalığı gösterir.” kazanımlarına benzer nitelikli olduğu söylenilebilecek herhangi bir kazanımın İTDÖP’de yer almadığı görülmektedir. İlkokul 1. sınıfın okul öncesi eğitimin devamı niteliğinde olduğu düşünüldüğünde kazanımların benzer nitelikli olmasından çok birbirini destekler nitelikte olmasının daha elzem olduğu düşünülmektedir.

Birbirinin ön koşulu olduğu düşünölen kazanımlara Tablo 2’de bakıldığında “Konuşurken dil bilgisi yapılarını kullanır.” ve “Ses bilgisi farkındalığı gösterir.” kazanımlarının İTDÖP’de yer alan kazanımlardan herhangi birinin ön koşulu olmadığı anlaşılmaktadır. Ancak bu kazanımların aslında dolaylı olarak tüm alanların temelini oluşturduğu düşünölmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuç olarak İTDÖP’de yer alan 41 kazanımın temalar alt başlığında OÖEP’de yer alan 12 kazanım tarafından desteklendiği ve ön öğrenmeler için hazır bulunuşluk düzeyine etki ettiği söylenilebilir.

Genel olarak değeriendirildiğinde okul öncesi eğitim programının ilk okuma ve yazma öğrenme süreciyle ilgili olarak “Hazırlık” aşaması ile “Sesi hissetme ve tanıma” aşamalarını içerdiği ve bu sayede ilk okuma yazma becerilerinin gelişmesini desteklediği belirlenmiştir. Ayrıca “Sesi/harfi okuma ve yazma”, ”Seslerden/harflerden heceler, kelimeler ve cümleler oluşturma” ve ”Metin oluşturma” öğrenme süreci aşamalarının da ön koşulunu sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yani OÖEP’nin İTDÖP’de yer alan “Sözlü iletişim alanı”, “Okuma alanı” ve “Yazma alanı” temalarını da desteklediği ve gerekli ön koşul öğrenmelere imkân tanıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Her ne kadar programların yürürlüğe girme yılları farklı olsa da birbirleriyle uyumlu olmalarının ve desteklemelerinin eğitimin kalitesi açısından önemli olduğu düşünölmektedir. Toluç (2008) okul öncesi eğitim alan çocukların akıcı okuma, seviyesine uygun dergi ve kitapları okumada istekli olma, kelimeler, cümleler ve satırlar arasına uygun boşluklar bırakarak yazma, bitişik eğik yazı harflerini kurallarına uygun olarak yazma, yazılarında imla kurallarını kullanma açısından daha başarılı olduklarını ve sesli harfleri daha az karıştırdıklarını tespit etmiştir. Bu da araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Literatüre bakıldığında eğitim programının, konular listesi, ders içerikleri, çalışmaların programlanması, öğretim materyalleri listesi, hedef davranışlar grubu, okul içinde ve dışında öğretilen her şey ile okul personeli tarafından planlanan her

şeyi kapsadığı (Demirel, 2013: 1) görülmektedir. Ekici ve Yılmaz (2014: 554) da okul öncesi öğretmenlerinin yüksek sesle okuma yaparken kullandıkları stratejilerin çocuğun okuma gelişimi becerilerinin artmasına yardımcı olduğunu, kaynak türleri hakkında bilgilendirdiğini ve basılı kaynak bilinci oluşturduğunu belirtmişlerdir. Sönmez (2010: 33-37) program hedeflerinin yazılmasında taksonomik yaklaşımdan söz etmiş; istenik davranışların birbirlerinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmasından ve öğrenilmiş davranışların da çeşitli alanlarda (bilişsel, duyuşsal, devinişsel, sosyal beceri, algısal ve sezgisel) beyne kodlanmasından bahsetmiştir.

Okul öncesi eğitim programının ilkökul eğitim programını desteklemesi, okul öncesi eğitim alan çocukların yeterli hazır bulunuşluk düzeyi ile bir sonraki eğitim sürecine geçiş yapmalarına katkıda bulunabilecektir. Bay ve Şimşek Çetin (2014: 182-186) okul öncesi eğitimi almayan çocukların ilkökula geçişte akademik olarak hazır bulunuşluk yönünden sorun yaşadıklarını, bunun yanı sıra okuma yazma öğretiminde de problemlerle karşılaştıklarını dile getirmiştir.

Eğitimin verimliliği düşünüldüğünde öğrenimin tüm kademelerinde uygulanmakta olan programların incelenmesi, değerlendirilmesi, varsa eksikliklerin giderilmesi ve birbirlerini destekler nitelikte olmalarına özen gösterilmesi önerilmektedir. Ayrıca yapılan program değerlendirmelerine eğitimin planlanması aşamasında etken bir rol verilmesi de önerilebilir. Dereli (2012: 18), okul öncesi öğretmenleri ile ilköğretim öğretmenlerinin çocukları ilköğretime hazırlama konusunda ortak noktaları belirlemek için birlikte çalışmalarını gerektiği vurgulamıştır. Bu birlikte çalışmanın başlangıcının eğitim programlarının birbirlerini tamamlar nitelikte olmasından geçtiği düşünülmektedir. Erden ve Altun (2014: 495) sınıf öğretmenleri ile yapmış oldukları çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimi önemli bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim ile ilgili eksik buldukları uygulamalar ve okul öncesi eğitim hakkındaki beklentilerinin okul öncesi eğitim programı hazırlanırken dikkate alınmasının önemli olduğu düşündüklerini dile getirmişlerdir.

Ayrıca bu çalışmanın daha da geliştirilebilmesi adına OÖEP’de yer alan diğer gelişim alanlarına yönelik (bilişsel, motor, sosyal-duygusal, öz bakım becerileri) kazanım ve göstergelerin de ilgili 1. sınıf ders programlarıyla olan ilişkisinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Akyüz, Y. (1997). *Türk eğitim tarihi başlangıçtan 1997’ye*. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları. No:1.
- Aşiloğlu, B. (2007). Eğitim ile ilgili temel kavramlar. (Mehmet Arslan, Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bay, D. N., Şimşek, Ç. Ö. (2014). Anasınıfından ilkokula geçişte yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 7 (7), 163-190.
- Dereli, E. (2012). Okulöncesi öğretmenleri ile ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık süreci ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılarak incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 30, 1-20.
- Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde program geliştirme*. (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ekici, S., Yılmaz, B. (2014). Ankara’daki anaokullarının okuma alışkanlığına hazırlık yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 28, 547-582.
- Erden, F. T., Altun, D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim ve ilköğretime geçiş süreci hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13 (2).
- Komisyon. (2013). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx/program2.aspx?islem=1vekno=202,12.02.2017>.
- Komisyon. (2015). Milli Eğitim Bakanlığı Türkçe dersi öğretim programı 1-8. sınıflar için. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72,12.02.2017>.
- Sağlam, M., Yüksel, İ. (2007). Program değerlendirmede meta-analiz ve meta-değerlendirme yöntemleri, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 175-188.
- San Bayhan, P. ve Artan, İ. (2012). *Çocuk gelişim ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sönmez, V. (2010). *Program geliştirmede öğretmen elkitabı*. (16. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Tezcan, M. (1997). *Eğitim sosyolojisi*. (1. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Toluç, Z. (2008). *İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin gelişim becerilerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Trawick-Swith, J. (2013). *Erken çocuk döneminde gelişimi* (Çev. Y. Öztürk). Ankara: Nobel.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayın Evi.